زنجیرەی پەروەردە و بانگەواز
(٤٦)

پوختەی
چۆنێتی نوێژی پێغەمبەر (ﷺ)

(تلخيص صفة صلاة النبـــي ﷺ)

نووسینی
فەرموودەناسی سەردەم : محمد ناصرالدين الألباني

وەرگێڕانی : زریان عزیز حەمە
پێداچوونەوە و پێشەکی بۆ نووسینی :
محمد عبد الرحمن لطيف
وتارخوێنی مزگەوتی (شێخ إبراهيم) / کەلار

چاپی یەکەم ١٤٣١ کۆچی

=====================================

لەبڵاوکراوەکانی

ماڵپەڕی بەهەشت

www.ba8.org

islam_kurd_ba8@yahoo.com

07701517378

عێراق - کوردستان - کەلار

هەمیشە لەگەڵمان بن بۆ بەرهەمی نوێ

کتێبی ژمارە (١٥٤)

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشەکی مامۆستا (محمد عبد الرحمن لطيف)

زۆر لە مێژەوە ئاوەتەخوازی وەرگێڕانی کتێبی (تلخيص صـفة صـلاة النبـي ﷺ) بـووم .. ئـەوە بـوو لـە سـاڵی ڕابوردوودا دەستم دایە بەدیهێنانی ئەم ئاواتەم و چەند هەنگاوێگ بەرەو پێش ڕۆیشتم ، بەڵام بە هۆی سـەرقاڵی و کـەمی کاتەوە نەمتوانی تەواوی بکەم ..

ئەوەندەی پێ نەچوو برایەکی زۆر بەڕێز و زۆر خۆشەویستم (کاکە زریـان سەرچـناری) هەنـدێك شـاکاری جـوان و بـە نرخی بۆ هێنام بۆ ئەوەی کە هەستم بە پێداچوونەوەیان و پاشان بە چاپیان بگەیەنم .

جا شاگوڵی نێو ئەو گوڵزارە بریتی بوو لە کتێبی (**پوختەی چـۆنێتی نوێـژی پێغەمبـەر**ﷺ) .. هـەر چـەندە بـە بینـینی ئـەم بەرهەمە زۆر بایەخدار و زۆر بە نرخە هەندێك دڵتەنگ بووم چوونکە بووە مایەی ئەوەی کەوا من بێبەش ببم لـە پاداشـتی ئەو کارە .. بەڵام لە هـەمان کاتیـشدا زۆر دڵ شـاد و خۆشـحاڵ بـووم چـوونکە دەوڵەمەند کردنـی کتێبخانـەی کـوردی و ئاشناکردنی خوێنەرانی شوێنکەوتوویی قورئان و سوننەت بـە تێگەیـشتنی پێـشینی ئوممـەت بـەم کتێبـە زێڕینـە زۆر زۆر پێویست بوو کەوا چی تر دوا نەکەوێت و بە زووترین کات بکەوێتە بەردەستی خوێنەرانی .

داوا کارم لە خوای گەورە پاداشتی نووسەر و وەرگێڕیش بداتەوە بە (فردوس الأعلـى) و ئـەم بەرهەمـە زۆر گـرنگ و بایخدارەش بکاتە زەخیرەی قەبر و قیامەتیان .

گەرمیان / کەلار

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشەکی دانەر :

إنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ .

وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ .

دوای ئەوە :

برای بەڕێزم مامۆستا (زهير الشاويش) خاوەنی کتێبخانەی ئیسلامی پێشنیاری کرد کەوا هەستم بە پوخت و کورت کردنەوە و نزیك کردنەوەی دەستەواژەکانی کتێبەکەم : (چۆنێتی نوێژی پێغەمبەر ﷺ لە تەکبیرەی ئیحرامەوە تاوەکو سەلامدانەوە وەکو ئەوەی بیبینیت)[1] بۆ خەڵکانی گشتی .

جا کاتێك بینیم پێشنیارەکەی پێشنیارێکی پیرۆزە ، وە گونجاویش بوو لەگەڵ ئەوەی کە دەمێك بوو لە ناخمدا دەخوولایەوە ، وە زۆرێك لە برایان و هاوڕێیانم ئەیاندا بەگوێمدا کە ئەو کارە ئەنجام بدەم ، ئەمەش هانی دام کە هەندێك لە کاتی خۆمی بۆ تەرخان بکەم هەرچەندە کاتەکانم زۆر جەنجاڵن لەبەر زۆری سەرقاڵ بوونم بە کارە زانستیەکانمەوە ، ئیتر دەستم کرد بە لێکۆڵینەوەی پێشنیارەکە بە گوێرەی هەوڵ و توانای خۆم ، داواکارم لە خوای گەورە کە تەنها لە بەر ڕەزامەندی خۆی بێت ، وە سوودبەخشی بکات بۆ برا موسوڵمانەکانم .

لە ڕاستیدا لەم پوختەیەدا هەندێك تێبینی بە سوودم نوسیوە کە لە کتێبە سەرەکیەکەدا واتە (الصفة ...)کەدا نیە ، کە هەستم پێکردون و بە باشم داناون لە کاتی پوختەکردنەوەکەدا ، هەروەها گرنگیەکی تایبەتیم داوە بە ڕوونکردنەوەی هەندێك وشە کە لە فەرموودەکان یان زیکرەکاندا هاتوون .

وە ناونیشانم داناوە بۆ بابەتە سەرەکیەکان و بۆ زۆرینەی بابەتە لاوەکیەکانیش ، پاشان ژمارەی یەك لەدوای یەکم داناوە بۆ بابەتەکانی تری کتێبەکە .

وە لە گەڵ هەر بابەتێکیشدا ئاماژەم بە حوکمەکەی کردووە کە ئایا (رُكن)ـە یان (واجب)ـە ؟ هەرچیەکیش کە باسی حوکمەکەیم نەکردبێت ئەوە لەسوننەتەکانی نوێژە ، هەرچەندە هەندێکیان پێدەچێت کە (واجب)یش بن ، بەڵام بۆیە ئاماژەم بۆ نەکردوون

چونکە پێچەوانەی لێکۆڵینەوەی زانستی (التحقيق العلمي)ـن .

پایە یان ڕوکن (الرُّكْن) : واتە ئەو شتەی کە لە ناو هەرکارێکدا بێت تەواوکەری ئەو کارەیە ، وە بە نەبوونی لە ناو کارەکەدا دەبێتە مایەی بەتاڵ بوونەوەی کارەکە ، وەك کڕنوش (ركوع) لە ناو نوێژدا ، کە یەکێکە لە ڕوکنەکانی نوێژ و بە نەبوونی تێیدا نوێژەکە بەتاڵ دەبێتەوە.

مەرج یان شەرت (الشَّرْط) : هاوشێوەی ڕوکنە بۆ کارەکە، تەنها لەوەدا جیاوازە کە لە دەرەوەی کارەکەدایە، وەکو دەستنوێژ بۆ نوێژ ، کە شەرتێکە لە شەرتەکانی نوێژ و بە بێ هەبوونی دەستنوێژ نوێژەکە دروست نیە.

---

[1] ئەو کتێبە برای بەڕێزمان مامۆستا عەدنان بارام وەریگێڕاوەتە سەر زمانی کوردی بە ناوی (چۆنێتی نوێژی پێغەمبەر ﷺ لە تەکبیرەی ئیحرامەوە تاکو سەلامدانەوە هەروەکو چۆن لە پێش چاوتدا بێت)، خوای گەورە پاداشتی چاکەی بداتەوە، تکایە بۆ زیاتر تێگەیشتن لە بابەتەکانی ئەم نامیلکەیە بگەڕێرەوە بۆ خوێندنەوەی ئەو کتێبە، چونکە زۆر بە سودە .

www.ba8.org

پێویست یان **واجب** (واجب) : ئەو شتانەن کە لە قورئان و سوننەتدا فەرمان پێ کردنیان سەلمێنراوە بەڵام هیچ بەڵگەی بە (ڕوکن) بوون و بە (مەرج) بوونیان لەسەر نەهاتووە ، ئەنجامدەری ئەو کارە پاداشت وەردەگرێت و وازلێهێنەرەکەشی سزا دەدرێت ، مەگەر بەهانە واتا (عُذر)ێکی هەبێت .

وە فەرز (فَرْض)یش هەمان واتای (واجب)ی هەیە و جیاوازی کردن لە نێوانیاندا زاراوەیەکی داهێنراوە و هیچ بەڵگەیەکی لەسەر نییە.

سوننەت (سُنّة) : بریتییە لەو پەرستنانەی کە پێغەمبەر (ﷺ) هەمیشە یان زۆرجار بەردەوام بووە لەسەریان بەڵام بە شێوەی (واجب) بوون فەرمانی پێ نەکردووە ، ئەنجامدەرەکەی پاداشت وەردەگرێت و وازلێهێنەرەکەشی سزانادرێت و سەرزەنشتیش ناکرێت .

وە ئەو فەرموودەیەی کە هەندێك لە لاسایکاران (مُقَلِّدين) دەیگێڕنەوە و دەیدەنە پاڵ پێغەمبەر (ﷺ) کە گوایە فەرموویەتی : ((مَنْ تَرَكَ سُنَّتي لَمْ تَنَلْهُ شَفاعَتي)) واتە : هەرکەس وازبهێنێت لە سوننەتی من ئەوا بەر شەفاعەتی من ناکەوێت ! ئەوە هیچ بنەمایەك نییە کە بیسەلمێنێت لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) گێڕدرابێتەوە ، بۆیە نابێت بدرێتە پاڵ پێغەمبەر (ﷺ) لە ترسی ئەوەی کە نەکەوینە ناو تاوانی قسە هەڵبەستن بەدەم پێغەمبەرەوە (ﷺ) ، چونکە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :((مَنْ قالَ عَليَّ ما لَمْ أَقُلْ فَلْيَتَبَوأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النّارِ))(٢).

واتە : هەرکەس قسەیەك بکات بەدەم منەوە کە من نەمکردبێت، ئەوا با شوێنی خۆی خۆش بکات لەناو ئاگری دۆزەخدا .

وە بە پێویستی دەزانم لە درێژەی ئەم وتەیەدا باسی ئەوە بکەم کە لە نووسینی ئەم پوختەیەدا پەیوەست نەبووم بە هیچ کام لە چوار مەزهەبەکەوە هەروەك لە کتێبە سەرەکیەکەیشدا هەر بەو شێوەیەم کردووە ، بەڵکو ڕێڕەوی (أَهلُ الحَدِيث)م گرتووەتەبەر ئەوانەی کە بە گوێرەی فەرمایشتە سەلمێنراوەکانی پێغەمبەر (ﷺ) هەڵسوکەوت دەکەن ، هەر لەبەر ئەوەیە کە مەزهەبی ئەمان زۆر بەهێزترە لە مەزهەبی خەڵکانی تر ، ئەمەش ڕاستیەکە خاوەن ویژدانەکان دانیان پیاناوە لە هەموو مەزهەبەکاندا ، لەوانەیش زانای گەورە (أبوالحسنات اللكنوي الحنفي) کە فەرمویەتی: "وَكَيفَ لا وَهُمْ وَرَثَةُ النَّبـيِ (ﷺ) حَقاً، وَنُوابُ شَرْعِهِ صِدقاً ، حَشَرَنا اللهُ في زُمْرَتِهِمْ ، وَأَماتَنا عَلى حُبِّهِمْ وَسِيرَتِهِمْ" .واتە : چۆن مەزهەبی (أَهلُ الحَدِيث) باشترین مەزهەب نییە؟ لە کاتێکدا ئەوان بەڕاستی میراتگری زانستی پێغەمبەرن (ﷺ) ، وە نوێنەری ڕاستەقینەی شەرعەکەین ، داواکارم کە خوای گەورە لە گەڵ ئەواندا حەشرمان بکات ، وە لەسەر خۆشەویستی و ڕێڕەوی ژیانی ئەوان بمان مرێنێت .

وە ڕەحمەتی خوای گەورەش لە ئیمامی ئەحمەد بێت کە فەرمویەتی :

دين النبي محمد أخبار *** نعم المطية للفتى آثارُ
لا ترغبن عن الحديث و أهله *** فالرأي ليل والحديث نَهارُ
ولربما جهل الفتى أثر الهدى *** والشمس بازغةٌ لها أنوارُ

محمد ناصر الدين الألباني

دیمەشق

(٢٦ / صەفەر / ١٣٩٢ ك ــ ١٠ / ٤ / ١٩٧٢)

(٢) أخرجه ابن أبي شيبة (٨/٧٦٠) وأحمد وغيرهما ، وهو مخرج في "الصحيحة" : (١٧٥٣).

www.ba8.org

١ ـ إستقبالُ الكَعبة
ڕوكردنە كەعبە (قیبلە)

١ ـ موسوڵمانی ئازیز : هەركات ویستت نوێژەكەت ئەنجام بدەیت نوێژی فەرز بێت یان سوننەت وە لەهەر شوێنێك بویت ئەوا ڕووبكەرە كەعبە (قیبلە) ، ئەمەش یەكێكە لە ڕوكنەكانی نوێژ چونكە بەبێ ڕووكردنە كەعبە نوێژ دانامەزرێت .

٢ ـ وە واجبێتی ڕووكردنە كەعبە لە كاتی ترس و جەنگی قورسدا لەسەر جەنگاوەر نامێنێت .

* وە هەروەها واجبێتی ڕووكردنە كەعبە لەسەر بێ توانا نامێنێت وەكو نەخۆش ، یان بۆ كەسێك كە لەناو كەشتی یا سەیارە یا فڕۆكەدا بێت و ترسی ئەوەی هەبێت نوێژەكەی بفەوتێت .

* هەروەها كەسێك كە سواری وڵاخ یان بەسەر هەرشتێكی ترەوە بێت ، ئەوا دەتوانێت لە كاتی ئەنجامدانی نوێژی سوننەت و نوێژی (ویتر)دا ڕوو لە كەعبە نەكات ، هەرچەندە باشتر وایە (مُستَحَب)ە ئەگەر توانی لە كاتی وتنی (أَللهُ أَكبَرُ)ی نوێژ دابەستنەكەیدا ڕووی لە كەعبە بێت پاشان وڵاخەكە یان سەیارەكە ڕووی كردە كوێ با بیكات.

٣ ـ واجبە لەسەر هەركەسێك كە چاوی لە كەعبەوە بێت چاو ببڕێتە كەعبە ، بەڵام ئەوەی كە كەعبەی لێوەدیار نیە تەنها ڕووی تێدەكات .

حوكمی نوێژێك كە بە هەڵە ڕووی تێدا نەكرابێتە كەعبە :

٤ ـ ئەگەر كەسێك پاش هەوڵدان و پشكنین بۆ دۆزینەوەی قیبلە لەبەر هەورو تەم یان هەر هۆیەكی ترەوە لێی تێكچو و لە نوێژەكەیدا ڕووی نەكردبوە قیبلە ئەوا نوێژەكەی دروستە، ئەگەر دواتریش بۆی ڕوون بۆوە كە لەو نوێژەدا ڕووی لە قیبلە نەبووە گێڕانەوەی لەسەر نیە .

٥ ـ بەڵام ئەگەر یەكێك لە ناو نوێژدا ڕوی لە قیبلە نەبوو وە كەسێكی باوەڕ پێ كراو هات، ئاڕاستەی قیبلەی پێ ڕاگەیاند، ئەوا پێویستە هەر لەناو نوێژەكەدا ڕووی وەرچەرخێنێت ڕووەو كەعبە ، بەم جوڵانەیەشی نوێژەكەی بەتاڵ نابێتەوەو نوێژەكەی دروستە.

٢ ـــ القیام
(ڕاوەستان بە پێوە)

٦ ـ لەسەر نوێژخوێن واجبە كە بەپێوە نوێژبكات تەنها لەم كاتانەدا نەبێت:

* لە نوێژی ترس و لەكاتی جەنگی قورسدا دروستە نوێژخوێن كە بە سواریەوە نوێژبكات، وە نەخۆش ئەگەر تواناى نەبێت بە پێوە نوێژبكات ئەوا دەتوانێت بە دانیشتنەوە بیكات وە ئەگەر نەیشی توانی ئەوا بە ڕاكشانەوە.

وە لە نوێژی سوننەتدا نوێژخوێن ئەگەر ویستی لێ بوو دەتوانێت كە بە سواری یان بە دانیشتنەوە نوێژبكات ، كڕنوش و سوجدەكەی بە دانەواندنی سەری دەبات، وە بۆ نەخۆشێكیش كە بە دانیشتنەوە نوێژبكات هەر بەو شێوەیەیە ، دەبێت سەری بۆ سوجدە بردنەكە زیاتر لە كڕنوشەكەی دابنەوێنێت.

٧ ـ دروست نییە بۆ ئەو نەخۆشەی کە بەدانیشتنەوە نوێژدەکات و ناتوانێت ناوچەوانی بدات لە زەوی، شتێکی بەرز دابنێت و سوجدەی لە سەر بەرێت، وەکو باسمان کرد تەنها سەری دادەنەوێنێت و سوجدەکەی کەمێك نزمتر دەبێت لە کڕنوشەکەی .

نوێژکردن لە ناو کەشتی و فڕۆکەدا :

٨ ـ نوێژی فەرز لە ناو کەشتی و فڕۆکەیشدا دروستە .

٩ ـ ئەگەر نوێژخوێن ترسا کە بکەوێت یان بکەوێتە خوارەوە لە کەشتی یا فڕۆکە ئەوا دەتوانێت کە بە دانیشتنەوە نوێژەکەی بکات .

١٠ ـ نوێژخوێن دەتوانێت لە کاتی ڕاوەستانەکەیدا متمانە بکاتە سەر گۆچانێك یان پاڵبداتەوە بە پایە و ستونەوە بە هۆی پیری یان لاوازی جەستەیەوە .

کۆکردنەوە لە نێوان ڕاوەستان و دانیشتندا لە یەك نوێژدا:

١١ ـ دروستە نوێژخوێن شەونوێژ بە دانیشتنەوە بکات بەبێ هیچ بەهانەیەکیش ، وەك چۆن بۆی دروستە کە بەپێوە نوێژبکات ، وە دەتوانێت هەردوو شێوازەکەش لەیەك نوێژدا کۆبکاتەوە ، واتا بە دانیشتنەوە نوێژ دابەستێت و چەندە قورئانی خوێند بیخوێنێت و کە تۆزێکی مابوو بۆ کڕنوش ئینجا هەڵدەستێتە سەرپێ وە چەند ئایەتی مابوو تەواوی دەکات و پاشان کڕنوش و سوجدە دەبات , وە لە ڕکاتی دوهەمیشدا بە هەمان شێوە دەکات.

١٢ ـ ئەگەر نوێژخوێن بە دانیشتنەوە نوێژی کرد ئەوا دەتوانێت بە چوارمشقی (چوارچەمکی) دابنیشێت، یان بە هەر شێوەیەکی تر کە بەلایەوە ئاسانە .

نوێژکردن بە نەعل یا پێلاوەوە :

١٣ ـ دروستە کە نوێژخوێن بە نەعل یا پێڵاوەوە نوێژبکات ، وەك چۆن دروستە کە بەپێی پەتی نوێژبکات .

١٤ ـ باشتروایە کە نوێژخوێن جارجار بە پێی پەتی و جارجاریش بە پێڵاوەوە نوێژبکات ، واتە چۆن بۆی گونجا بەو شێوەیە بکات ، ئیتر خۆی ماندو نەکات بە داکەندن و کردنەوەپێی پێڵاو یان نەعلەکانی مەگەر لەبەر ڕێگرێك .

١٥ ـ ئەگەر نوێژخوێن پێڵاو یان نەعلەکانی داکەند، با لەلای ڕاستیدا دایان نەنێت، ئەگەر کەس لەلای چەپیەوە نوێژی نە دەکرد بیانخاتە لای چەپیەوە، وە ئەگەر نەیتوانی لەلای چەپیەوە دایانبنێت ئەوا با لە نێوان قاچەکانیدا دایانبنێت[1] چونکە بە صەحیحی لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) بۆمان گێڕدراوەتەوە کە فەرمانی بەمە کردووە .

نوێژکردن لەسەر مینبەر :

١٦ ـ دروستە ئیمام لەسەر شوێنێکی بەرز (مینبەر) نوێژ بکات بە مەبەستی فێرکردنی خەڵك ، لەسەر بەرزاییەکە ڕابوەستێت و (أَللّٰهُ أَکْبَرُ)ی دەستپێکردنی نوێژ بکات و قورئان بخوێنێت و کڕنوش بەرێت پاشان پاشەوپاش بێتە دواوە تاوەکو دێتە خوارەوە لەسەر مینبەرەکە ، وە لەسەر زەوی سوجدە دەبات و دەگەڕێتەوە سەرەوە ، وە لە ڕکاتەکانی تریشدا بە هەمان شێوەی ڕکاتی یەکەم دەکات .

---

[1] دەڵێم ـ واتە ئەلبانی ـ ئەمەش ئاماژەیەکی جوانە بەوەی کە نوێژخوێن نابێت پێڵاوەکانی لە بەردەمیشیدا دابنێت ، ئەم ڕەوشتەش زۆرینەی نوێژخوێنان فەرامۆشیان کردووە ، زۆرجار دەیانبینیت ڕووبەڕووی پێڵاوەکانیان نوێژدەکەن !

www.ba8.org

واجبێتی نوێژکردن

ڕووەو بەربەست (سترە) و نزیك بون لێی :

١٧ ـ واجبە نوێژخوێن ڕوبەڕوی بەربەستێك نوێژبكات ، ئیتر جیاوازی نیيە لە مزگەوتدا بێت یان لە شوێنی تردا بێت ، وە بۆ كەسی گەورە و بچوك هەر وەك یەك وایە ، لەبەر گشتگیری ئەو فەرمودەیەی پێغەمبەر (ﷺ) كە دەفەرموێت : ((لا تُصَلِّ إلاَّ إلى سُتْرَةٍ ، ولا تَدَعْ أحداً يَمُرُّ بين يَدَيكَ ، فإنْ أَبَى فَلْتُقاتِلْهُ فإنَّ مَعَهُ القَرينُ)) .

واتە : ڕووبەڕووی بەربەستێك نەبێت نوێژ مەكە ، وە مەهێڵە كەس بەبەردەمتدا تێپەڕێت ، وە ئەگەر كەسێك هەر ویستی بە بەردەمتدا تێپەڕێت لێی بدە، چونكە هاوەڵێكی لەگەڵدایە [واتە شەیتانی لەگەڵدایە] .

١٨ ـ وە واجبە نوێژخوێن لە بەربەستەكەیەوە نزیك بێت ، چونكە پێغەمبەر (ﷺ) فەرمانی بەو نزیك بونەوەیە كردووە .

١٩ ـ پێویستە بزانین كە نێوان شوێنی سوجدەكەی پێغەمبەر (ﷺ) و ئەو دیوارەی كە دەیكرد بە بەربەستی نوێژەكەی هێندەی ڕێڕەوی (شەك)ێك دەبوو ، جا هەركەس بەو شێوەیە بكات ئەوا ئەو نزیك بونەوەیەی كە واجبە لەسەری ئەنجامی داوە[٢].

ئەندازەی بەرزایی بەربەست :

٢٠ ـ واجبە بەربەستی نوێژخوێن لە زەویەوە بستێك یان دوو بست بەرز بێت ، لەبەر ئەو فەرموودەیەی پێغەمبەر (ﷺ) كە دەفەرموێت : ((إذا وَضَعَ أَحَدُكُمْ بَيْنَ يَدَيهِ مِثْلَ مُؤَخَّرَةِ[٣] الرَّحْلِ فَلْيُصَلِّ ، ولا يُبالي مَنْ وَراءِ ذلِكَ)) .

واتە : ئەگەر كەسێكتان بەربەستێكی بە ئەندازەی بەرزایی بەشی دواوەی كۆپانی وشترێك دانا ئەوا با نوێژەكەی بكات و گوێ نەدات بەوەی كە لەپشت بەربەستەكەیەوە تێدەپەڕێت .

٢١ ـ دەبێت نوێژخوێن بە تەواوی ڕووی لە بەر بەستەكەی بێت ، چونكە لە فەرمانەكەی پێغەمبەر دا (ﷺ) بەو شێوەیە هاتووە ، ئیتر لە فەرمودەدا نەهاتووە ڕاوەستان بە لای ڕاست و چەپی بەربەستەكەدا ، بە شێوازێكی وا كە نوێژخوێن بە تەواوی ڕووبەڕووی
بەربەستەكەی نەبێت .

٢٢ ـ دروستە نوێژخوێن لە نوێژدا بەربەستەكەی گۆچانێكی چەقێنراو لەزەوی یا هەرشتێكی هاوشێوەی ئەوەبێت، یان ڕووبەڕووی درەختێك یان پایەیەك بێت ، یان ڕووبەڕووی خێزانی خۆی ئەگەر پاڵكەوتبوو لەسەر جێگەی نوستن و خۆی داپۆشیبێت ، یان ڕووبەڕووی گیاندارێك بێت جا ئەگەر ئەو گیاندارە (وشتر)یش بێت .

---

[٢] دەڵێم ـ ئەلبانی ـ لەمەیشەوە ئەوەمان بۆ دەردەكەوێت ئەوەی كە زۆربەی نوێژخوێنان لە هەموو ئەو مزگەوتانەی كە من بینیومن لە سوریا و لە شوێنانی تریش نوێژ لە ناوەڕاستی مزگەوتەكاندا و دوور لە دیوار و پایەكان ئەنجام دەدەن ، ئەم كارەشیان بە هۆی هیچەوە نیيە تەنها لە بێ ئاگاییانەوەیە لە كردار و فەرمانی پێغەمبەر (ﷺ) .

[٣] ـ ئەلبانی ـ واتە ئەو ستونەی كە لە بەشی دواوەی كۆپانەوەیە ، وە (الرَّحْل) واتە كۆپانی وشتر ، وەكو زین (السَرَج) وایە بۆ ئەسپ ، وە ئەم فەرمودەیەش ئاماژەیە بەوەی كە هێڵ كێشان لەسەر زەوی نابێتە بەربەست ، وە ئەو فەرموودەیەی كە لەو بارەیەوە هاتووە فەرمودەیەكی لاوازە (ضَعْيفٌ) .

www.ba8.org

حەرامێتی نوێژ کردن ڕووبەڕوی گۆڕ (قەبر) :

٢٣ ـ نوێژکردن ڕووبەڕووی گۆڕ بە هیچ شێوەیەك دروست نی‌یە ، ئیتر با گۆڕی پێغەمبەرانیش بێت درودی خوایان لەسەر بێت یان گۆڕی خەڵکی تر بێت .

حەرامێتی تێپەڕبون بە بەردەمی نوێژخوێندا
ئەگەر لە ناو مزگەوتی (حەرەم)ی مەککەیشدا بێت :

٢٤ ـ ئەگەر نوێژخوێنێك بەربەستی لە پێش خۆی دانابوو ئەوا ڕۆیشتن بە نێوان ئەو و بەربەستەکەیدا دروست نی‌یە ، ئیتر هیچ جیاوازی نی‌یە لە نێوان مزگەتی (حەرەم) و مزگەوتەکانی تردا ، لەبەر گشتگیری ئەو فەرموودەیەی پێغەمبەر (ﷺ) کە دەفەرموێت : ((لَو يَعْلَمُ المارُ بَيْنَ يَدي المُصَلّي ماذا عَلَيهِ لَكانَ أَنْ يَقِفَ أَربَعينَ، خَيراً لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَ بَيْنَ يَدَيهِ)) .

واتە : ئەو کەسەی کە بە بەردەم نوێژی نوێژخوێنێکدا دەڕوات ئەگەر بیزانیایە چەندە گوناهی دەگات ، ئەوا چل وەخت ڕادەوەستا و چاوەڕێی دەکرد ، ئەمەش باشترە بۆی لەوەی کە بە بەردەم نوێژەکەدا تێپەڕێت [واتە تێپەڕین لە نێوان نوێژخوێن و شوێنی سوجدە بردنەکەیدا](٤) .

واجبێتی قەدەغەکردن و نەهێشتنی
تێپەڕبوونی خەڵك بە بەردەم نوێژخوێندا
ئەگەر لە مزگەوتی (حەرەم)یشدا بێت :

٢٥ ـ دروست نی‌یە بۆ نوێژخوێن کە بەربەستی دانا ڕێگە بدات کەس بە بەردەمیدا بڕوات ، بە بەڵگەی فەرموودەکەی پێشوو : ((ولا تَدَعْ أَحَداً يَمُرُ بَينَ يَدَيكَ ...)) .

هەروەها لەبەر ئەو فەرموودەیەی پێغەمبەر (ﷺ) کە دەفەرموێت : ((إِذا صَلّى أَحَدُكُم إلى شَيءٍ يَسْترُهُ مِنَ النّاسِ ، فَأَرادَ أَحَدٌ أَنْ يَجْتازَ بَيْنَ يَدَيهِ فَلْيَدْفَعْ في نَحْرِهِ، وَلْيَدْرَأ ما اسْتَطاعَ ، [وَفي رِوايةٍ : فَلْيَمْنَعْهُ مَرّتَيْنِ] ، فَإِنْ أَبى فَلْيُقاتِلْهُ فَإِنَّما هوَ شَيطانٌ)) .

واتە : ئەگەر کەسێك لە ئێوە نوێژی ڕووەو بەربەستێك کرد کە بیپارێزێت لەوەی کە خەڵك بە بەرنوێژەکەیدا بڕوات ، وە یەکێك ویستی بە بەردەمیدا بڕوات ئەوا با پاڵێك بنێت بە سنگیەوە و هەتا ئەتوانێت نەهێڵێت بە بەر نوێژەکەیدا بڕوات ، با دووجار ڕێگری لێبکات ، ئەگەر هەر ویستی بە بەر نوێژەکەیدا بڕوات ئەوا با لەگەڵیدا بجەنگێت چونکە ئەوە شەیتانە .

بەرەو پێش ڕۆیشتن لەناو نوێژدا
بەمەستی ڕێگرتن لە تێپەڕین بە بەر نوێژەکەدا :

٢٦ ـ دروستە نوێژخوێن هەنگاوێك یان چەند هەنگاوێك بەرەو پێش بڕوات بۆ ڕێگرتن لە ئەوانەی تەکلیفیان لەسەر نی‌یە (غَيرُ مُكَلَّفِ) هەتاوەکو لە پشتەوەی تێپەڕبن ، نەك لە بەر نوێژەکەیەوە تێبپەڕن .

---

(٤) ـ ئەلبانی ـ بەڵام ئەو فەرموودەیەی کە گوایە پێغەمبەر (ﷺ) نوێژی کردووە لە مزگەوتی (حەرەم)دا ، وە خەڵکیش بە بەردەم نوێژەکەیدا تێپەڕیوون ئەوە فەرموودەیەکی صەحیح نی‌یە ، هەروەها ئاماژەی ئەوەیشی تێدا نی‌یە کە خەڵك لە نێوان پێغەمبەر (ﷺ) و شوێنی سوجدەکەیدا تێپەڕ بوو بن .

www.ba8.org

ئەوانەی کە نوێژ بەتاڵ دەکەنەوە
بە ڕۆیشتنیان بە بەردەم نوێژخوێندا:

٢٧ ـ وە دانانی بەربەست لە نوێژدا بۆیە گرنگە بۆ نوێژخوێن چونکە دەبێتە ڕێگر لە بەتاڵ بوونەوەی نوێژەکەی بە پێچەوانەی ئەوانەی کە بەربەست دانانێن ، چونکە ئەگەر ئافرەتێك یان گوێدرێژێك یان سەگێکی ڕەش بە بەر نوێژی کەسێکدا تێپەڕێت ئەوا نوێژەکەی بەتاڵ دەبێتەوە .

٣ – النية

نیەت هێنان

٢٨ ـ پێویستە نوێژخوێن لە دڵیدا نیەتی ئەو نوێژەی هەبێت کە دەیەوێت بیکات و دیاری بکات کە چ نوێژێکە ، ئایا نوێژی نیوەڕۆیە یا نوێژی عەسرە یان بۆ نموونە سوننەتەکانیانە ، ئەم نیەتەش مەرجێکە یان ڕوکنێکە لە ڕوکنەکانی نوێژ ، بەڵام وتنی نیەت بە زمان داهێنراوێکە و پێچەوانەی سوننەتی پێغەمبەرە (ﷺ) ، وە هیچ کامیش لە ئیمامە پەیڕەو لێکراوەکان و لاسایکارەکانیش نەیان وتووە دەبێت نیەت بە زمان بگوترێت .

٤ – التّكْبير

(اللهُ أَكْبَرُ)ی نوێژ دابەستن

٢٩ ـ پاشان نوێژ دادەبەسترێت بە وتنی (اللهُ أكبَر) کە ئەمەش ڕوکنێکە لە نوێژدا ، لەبەر ئەو فەرموودەیەی پێغەمبەر (ﷺ) کە دەفەرمووێت : ((مِفتاحُ الصَّلاةِ الطّهورُ ، وَتَحرِيمُها[٥] التّكبيرُ ، وَتَحْلِيلُها التّسليمُ)) .

واتە : کلیلی کردنەوەی نوێژ دەستنوێژە ، وە حەرامکردنی ئەوشتانەی کە لە ناو نوێژدا خوای گەورە قەدەغەی کردوون بە وتنی (أَللهُ أَكْبَر)ی دابەستنی نوێژەکەیە ، وە حەڵاڵکەرەوەی ئەو قەدەغەکراوانەش سەلام دانەوەیە .

٣٠ ـ وە نوێژخوێن نابێت لە سەرجەم نوێژەکانیدا بە دەنگی بەرز (أَللهُ أَكْبَر)ی نوێژدابەستن بکات مەگەر ئیمام بێت .

٣١ ـ وە دروستە بۆ بانگبێژ ئەگەر پێویستی کرد (أَللهُ أَكْبَر)ی ئیمام بە دەنگێکی بەرز بگەیەنێت بەو خەڵکەی کە لە دوایەوە نوێژدەکەن ، لە کاتێکدا ئەگەر ئیمام نەخۆش بوو یان دەنگی نزم بوو یان خەڵکێکی زۆر لە پشتیەوە نوێژیان دەکرد و دەنگی ئیمامیان پێ نەدەگەیشت .

٣٢ ـ وە هەتاوەکو ئیمام بە تەواوەتی نەڵێت (أَللهُ أَكْبَر) ئەوا ئەو نوێژخوێنانەی کە لە دوایەوە نوێژدەکەن نابێت (أَللهُ أَكْبَر)ی نوێژدابەستن بڵێن .

چۆنیەتی دەست بەرزکردنەوە لە نوێژدا :

٣٣ ـ نوێژخوێن دەتوانێت لەگەڵ یان لەپێش یان لەدوای (أَللهُ أَكْبَر)ی نوێژدابەستندا دەستەکانی بەرزبکاتەوە ، ئەم شێوازانەش هەموویان لە سوننەتدا سەلمێنراون .

٣٤ ـ کاتی دەست بەرز کردنەوەکەی پەنجەکانی ڕێك دەکاتەوە و نایان نوقێنێت .

[٥] ـ ئەلبانی ـ (تَحريم) واتە حەرامکردنی ئەو کردەوانەی کە خوای گەورە حەرامی کردون ، (تَحليل)یش واتە حەڵاڵکردنەوەی ئەو کردەوانەی کە لە دەرەوەی نوێژ حەڵاڵن ، وە مەبەست بە (التحريم والتحليل) حەڵاڵکراو و حەرامکراوە .

www.ba8.org

٣٥ ـ هەردوودەستی بەرزدەکاتەوە تا ئاستی هەردووشانی ، وە جاربەجار لەوەش زیاتر دەستەکانی بەرزدەکاتەوە تا ئاستی گوێیەکانی[٦] .

شێوازی دەست دانان :

٣٦ ـ ئیتر لەدوای وتنی (أَللهُ أَكْبَر) دەستی ڕاستی دەخاتە سەردەستی چەپی، ئەمەش یەکێکە لە سوننەتی پێغەمبەران سەلامی خوایان لە سەر بێت ، وە پێغەمبەریش (ﷺ) فەرمانی بە هاوەڵانی دەکرد کە بەو شێوەیە دەستیان دابنێن ، بۆیە دروست نیە کە دەست نەگیرێت و بۆ خوارەوە شۆڕبکرێتەوە .

٣٧ ـ پاشان دەستی ڕاستی دەخاتە سەر (پشتی دەست و مەچەك و باسك)ی چەپی .

٣٨ ـ وە جارجاریش بە دەستی ڕاستی مەچەکی دەستی چەپی دەگرێت[٧] .

شوێنی دانانی دەستەکان :

٣٩ ـ نوێژخوێن ژن بێت یان پیاو دەبێت دەستەکانی لەسەر سنگی دابنێت بەبێ جیاوازی[٨] .

٤٠ ـ دروست نیە کە نوێژخوێن دەستی لەسەر (کەللەکە)ی دابنێت .

دڵکزی (الخشوع) و تەماشاکردنی شوێنی سوجدە :

٤١ ـ پێویستە نوێژخوێن بە دڵکزیەوە نوێژەکەی بکات و چاوی بپارێزێت لە هەموو ئەو نەخش و نیگارانەی کە سەرنجی ڕادەکێشن، وە نابێت لە کاتی ئامادە بونی خواردنێك نوێژبکات کە حەزی دەچێتە سەری یان کاتێك نوێژبکات کە تەنگاو بێت (میز و پیسی) زۆریان بۆ هێنابێت .

٤٢ ـ وە لە حاڵەتی ڕاوەستانەکەیدا دەبێت تەماشای شوێنی سوجدەکەی بکات .

٤٣ ـ وە نابێت نوێژخوێن لە ناو نوێژەکەیدا ئاوڕ بەلای ڕاست و چەپدا بداتەوە ، چونکە ئاوڕدانەوە لە ناو نوێژدا جۆرە دزیەکە کە شەیتان دەیدزێت لە نوێژی بەندەکانی خوا .

٤٤ ـ وە دروست نیە بۆ نوێژخوێن لە ناو نوێژدا چاو هەڵبڕێت بەرەو ئاسمان .

دوعای دەستپێکردنی نوێژ :

٤٥ ـ پاشان نوێژەکەی دەستپێدەکات بە خوێندنی چەند دوعایەك کە لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) سەلمێنراوە کە لە سەرەتای نوێژەکانیدا خوێندویەتی ، ئەو دوعایانەش زۆرن و زانراوترینیان ئەم نزایەیە : ((سُـبْحانَكَ اللّهُـمَ وَبِحَمْدِكَ ، وَتَبارَكَ اسْمُكَ ، وَتَعالَى جَدُّكَ ، وَلا إِلهَ غَيرُكَ)) جا لەبەر ئەوەی لە پێغەمبەرەوە ﷺ سەلمێنراوە کە فەرمانی بە خوێندنی ئەم دوعایە کردووە دەبێت وازی لێ نەهێنرێت و هەر بخوێندرێت[٩] .

---

[٦] دەڵێم ـ ئەلبانی ـ بەڵام گرتنی نەرمایی گوێیەکان بە پەنجە هیچ بنەمایەکی نیە لە سوننەتی پێغەمبەردا (ﷺ) ، وە من پێم وایە ئەم کارە یەکێکە لە جۆرەکانی وەسوەسە .

[٧] ـ ئەلبانی ـ بەڵام ئەو شێوازەی کە هەندێك لە (دواییەکان / المتأخرين) بە باشیان زانیوە کە هەردوو شێوازەکە کۆبکرێتەوە لە کاتێکدا ، لەو شتانەیە کە هیچ بنەمایەکیان نیە .

[٨] دەڵێم ـ ئەلبانی ـ وە دانانی دەستەکان لەسەر هەرجێگایەکی تر جگە لەسەر سنگ بەڵگەکەی لاوازە یان بێ بنەمایە .

[٩] ـ ئەلبانی ـ هەرکەس حەزدەکات دوعاکانی تریش بزانێت با بگەڕێتەوە بۆ کتێبە سەرەکیەکە (صفة الصلاة) لاپەڕە : (٧٢ – ٧٣) لە چاپی یازدەیەم .

www.ba8.org

٥- القِراءةُ

خوێندنەوەی قورئان

٤٦ ـ پاشان نوێژخوێن پەنا دەگرێت بە خوای گەورە کە ئەم پەناگرتنەش واجبە و نوێژخوێن بە وازهێنان لێی تاوانباردەبێت .

٤٧ ـ سوننەت وایە کە نوێژخوێن جارجارێك بڵێت : (أَعُوذُ بِاللهِ مِن الشَّيطانِ مِن هَمزِهِ ونَفخِهِ، وَنَفْثِهِ) ، (النفـث واتە : شیعری خراپ .

٤٨ ـ وە جاروباریش بڵێت : (أَعوذُ بِاللهِ السَّميعِ العَليمِ مِن الشَّيطانِ الرَّجيمِ) .

٤٩ ـ پاشان لە نوێژی بەدەنگ و بێدەنگیشدا بە شێوەی نهێنی دەڵێت: (بِسْمِ اللهِ الرَّحمنِ الرَّحِيمِ) .

خوێندنی سورەتی فاتیحە :

٥٠ ـ پاشان سورەتی فاتیحە بە تەواوەتی دەخوێنێت وە (بِسْمِ اللهِ الرَّحمنِ الرَّحِيمِ)یش ئایەتێکە لەو سورەتە ، خوێندنی فاتیحە ڕوکنێکە لە ڕوکنەکانی نوێژ ، وە نوێژ ناتەواو دەبێت بە خوێندنی فاتیحە نەبێت ، بۆیە پێویستە لەسەر ئەو موسوڵمانانەی کە عەرەبیش نازانن هەر لەبەریبکەن .

٥١ ـ وە هەرکەسێکیش نەیتوانی سورەتی فاتیحە لەبەربکات ئەوە دەتوانێت لە بری ئەو سورەتە تەنها بڵێت : (سُبْحانَ اللهِ ، والحَمْدُ لِلّهِ ، وَلا إِلهَ إِلاّ اللهُ ، اللهُ أَكبَرُ ولا حَولَ وَلا قُوَّةَ إلا بِاللهِ) .

٥٢ ـ سوننەتیشە کە لە خوێندنی سورەتی فاتیحەدا لە سەری هەموو ئایەتێکدا بوەستێت ، واتا بڵێت: (بِسْمِ اللهِ الرَّحمنِ الرَّحِيمِ) بوەستێت ، پاشان بڵێت : (الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بوەستێت ، پاشان بڵێت : (الرَّحمنِ الرَّحِيمِ) بوەستێت، پاشان بڵێت : (مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ) بوەستێت ، ئیتر بەم شێوەیە .

چونکە هەموو خوێندنەوەکانی پێغەمبەر (ﷺ) بەم شێوەیە بووە ، واتە لەسەری هەموو ئایەتێکدا دەوەستا و نەیلکاندووە بە ئایەتەکانی دوای خۆیانەوە ، هەرچەندە ماناکانیشیان پەیوەندیان بەیەکەوە هەبوبێت .

٥٣ ـ وە دروستە کە لە سورەتی فاتیحەدا (مالِكِ) بە (مَلِكِ) بخوێندرێتەوە .

خوێندنی فاتیحە لە لایەن ئەو کەسانەی
کە لە دوای ئیمامەوە نوێژدەکەن :

٥٤ ـ لەسەر نوێژخوێن واجبە کە لە نوێژە بێ دەنگەکاندا سورەتی فاتیحە بخوێنێت ئەگەر لە دوای ئیمامیشەوە نوێژی کرد .

هەروەها لە نوێژە دەنگدارەکانیشدا پێویستە بیخوێنێت ، ئەگەر گوێی لە خوێندنەوەی ئیمام نەبوو ، وە دەیشتوانێت لەو کاتەدا فاتیحە بخوێنێت کە ئیمام تۆزێك دەوەستێت لە دوای تەوابوون لە خوێندنی سورەتی فاتیحە ، هەرچەندە ئێمە پێمان وایە کە ئەو وەستانە لە سوننەتی پێغەمبەردا (ﷺ) نەسەلمێراوە[١٠] .

---

[١٠] دەڵێم – ئەلبانی – بەڵگەی ئەوانەی کە ئەو تۆزە وەستانە بە صەحیح دەزانن و بەرپەرچدانەوەی بەڵگەکانیانم باس کردووە لە کتێبی : "سلسلة الأحاديث الضعيفة" فەرموودەی ژمارە : (٥٤٦ و٥٤٧) .

www.ba8.org

خوێندنەوە لە دوای سورەتی فاتیحە :

٥٥ ـ سوننەتە نوێـژخوێن لـە یەکـەم ڕکـات و دووەم ڕکاتـدا لـە دوای سـورەتی فاتیحـە سـورەتێك یـان چـەند ئایەتێکی تر بخوێنێت ، تەنانەت ئەگەر لە نوێژی مردوویشدا بێت .

٥٦ ـ دەتوانێت جارجارێك خوێندنەوەکەی درێژبکاتەوە ، وە جارجارێکیش کورتی بکاتەوە لەبەر یـەکێك لـەم هۆکارانە وەکو : سەفەر و کۆکە و نەخۆشی و گریانی منداڵ .

٥٧ ـ کورت و درێژی خوێندنەوەی قورئان بە پێی نوێژەکان دەگۆڕێت ، لە نوێژی بەیانیدا لە هەموو نوێژەکان درێـژتری دەکاتـەوە ، پاشـان نوێـژی نیـوەڕۆ پاشـان عەسـر و عیـشا ، پاشـان نوێـژی مـەغریب ، بـە زۆری بـەم شێوازەیە .

٥٨ ـ بەڵام خوێندنەوەی قورئان لە شەونوێژدا لە هەموو نوێژەکانی تر درێژ ترە .

٥٩ ـ وە سوننەتە لە ڕکاتی یەکەمدا قورئان خوێندنەکەی درێژتر بکاتەوە لە ڕکاتی دووەم .

٦٠ ـ وە سوننەتیشە درێژی دوو ڕکاتەکەی دووەمی بە ئەندازەی نیوەی دوو ڕکاتەکەی یەکەمی بێت(١١) .

خوێندنی سورەتی فاتیحە لە هەموو ڕکاتەکاندا :

٦١ ـ وە واجبە نوێژخوێن لە هەموو ڕکاتەکاندا سورەتی فاتیحە بخوێنێت .

٦٢ ـ سوننەتیشە جارجارێك لە دوو ڕکاتەکەی کۆتایشدا لە دوای سورەتی فاتیحە قورئانی تر بخوێنێت .

٦٣ ـ دروست نیـیە بۆ ئیمام نوێژەکەی لەوە زیاتر درێژبکاتەوە کـە لـە سـوننەتدا هـاتووە ، چـونکە لەوانەیـە ببێتە مایەی ناڕەحەتی بۆ ئەو کەسانەی کـە لـە دوایـەوە نوێـژ دەکـەن ، وەکـو بێزاربـون لەبـەر بەساڵاچـون یـان نەخۆشی یان ئافرەت کە منداڵی شیرەخۆرەی هەبێت یان هەرهۆکارێکی تر بێت .

دەنگ بەرز کردنەوە و دەنگ بەرز نەکردنەوە
لە کاتی قورئان خوێندندا :

٦٤ ـ ئیمام دەبێت لە نوێژی بەیانی و نوێژی هەینی و نوێژی دوو جەژنەکە و نوێـژە بارانـە و خـۆرگیران و دوو ڕکاتی یەکەم لە نوێژی مەغریب و دوو ڕکاتی یەکەم لە نوێژی عیشادا بە دەنگی بەرز قورئان بخوێنێت .

وە لە نوێژی نیوەڕۆ و نوێـژی عەسـر و سـێیەم ڕکـاتی نوێـژی مـەغریب و دوو ڕکـاتی کۆتـایی نوێـژی عیـشادا قورئانەکەی بە دەنگی نزم بخوێنێت .

٦٥ ـ هەروەها دروستە ئیمام لە نوێژە بێ دەنگەکانیشدا جارجارێك یەك ئایەت بدات بە گوێی ئەوانەی کـە لـە دوایەوە نوێژ دەکەن .

٦٦ ـ بەڵام لە نوێـژی ویتردا نوێژخوێن بۆی هـەیە کە بە بێ دەنگ قورئانەکەی بخوێنێت وە بۆیشی هەیـە کـە بە دەنگەوە بیخوێنێت ، بەڵام ئەگەر بە دەنگەوە قورئانی خوێند نابێـت دەنگـی زۆر بـەرز بکاتـەوە ، دەبێـت بـە شێوەیەکی مامناوەند قورئانەکەی بخوێنێت .

---

(١١) ئەلبانی : بۆ درێژەی ئەم باسەش ئەگەر حەزت کرد بگەڕێرەوە بۆ (صفة الصلاة) لاپەڕە : (٨٣) چاپی یازدەیەم .

www.ba8.org

جوان خوێندنەوەی قورئان :

٦٧ ـ سوننەتە بۆ نوێژخوێن قورئانەکەی بە شێوەیەکی جوان بخوێنێتەوە و پەلە پەلی تێدا نەکات ، بەڵکو بەڕەوانی و پیت بە پیت بیخوێنێت ، وە خوێندنەوەکەی برازێنێتەوە بە دەنگی خۆی ، وە ئاوازداری بکات بە پێی ئەو یاساو ڕێسایانە کە لەلای زانایانی باشخوێندنەوەی قورئان (تَجْوِيد) زانراوە ، وە نابێت قورئان خوێندنەکەی ئاوازدار بکات بەم ئاوازە داهێنراوانەی ئێستا یان لە سەر یاسای مۆسیقی بیخوێنێت .

ڕاستکردنەوەی هەڵە بۆ ئیمام :

٦٨ ـ ئەگەر ئیمام هەڵەی کرد لە قورئان خوێندنەکەیدا ئەوانەی کە لەدوایەوە نوێژدەکەن دەتوانن بۆی ڕاست بکەنەوە ، وە ئەگەر ئیمام قورئانەکەی لە بیری چوبۆوە و تەتەڵەی تێدا کرد نوێژخوێنانی دواوە بۆیان هەیە بیری بخەنەوە .

٦ ـ الركوع

چونە ڕکوع (کڕنوش)

٦٩ ـ کاتێك نوێژخوێن لە قورئان خوێندن بوویەوە تۆزێك دەوەستێت بە ئەندازەی هەناسەدانێك .

٧٠ ـ پاشان بەو شێوەیەی کە پێشتر لە کاتی (اللَّهُ أَكْبَر)ی دەستپێکردندا باسکرا دەستی بەرز دەکاتەوە .

٧١ ـ وتنی (اللَّهُ أَكْبَر) لەم حاڵەتەدا لەسەر نوێژخوێن واجبە .

٧٢ ـ پاشان کڕنوش دەبات ، وە بە ئەندازەی جێگیر بونی جومگەکانی لە کڕنوشدا دەمێنێتەوە تا هەموو ئەندامەکانی باری ئاسایی خۆیان بگرن ، ئەمەش ڕوکنێکە لە ڕوکنەکانی نوێژ .

چۆنێتی کڕنوش بردن :

٧٣ ـ هەردوو دەستی دەخاتە سەر ئەژنۆکانی ، پەنجەکانیشی لەیەك جیادەکاتەوە و ئەژنۆکانی پێ دەگرێت ، ئەم کردارانەش هەمووی واجبن لە ناو نوێژدا .

٧٤ ـ وە دەبێت چەمینەوەی پشتی بە شێوەیەکی دروست بێت ، واتە پشتی ئەوەندە ڕێك بێت ئەگەر ئاوی لەسەر دابنرێت لە سەری بوەستێت و بە هیچ لایەکدا نەڕژێت ، ئەمەش واجبە .

٧٥ ـ سەریشی هەر لە ئاستی پشتیدا ڕادەگرێت واتە نە دایدەنەوێنێت وە نە بەرزیشی دەکاتەوە .

٧٦ ـ ئانیشکەکانیشی لە هەردوو لاکەلەکەی خۆی دوور دەخاتەوە .

٧٧ ـ کە چووە حاڵەتی کڕنوش سێ جار یان زیاتر دەڵێت: (سُبْحَانَ رَبِيَ العَظِيم)[١٢].

[١٢] ئەلبانی : هەندێك زیکری تریش هەن کە لەم ڕوکنەدا دەخوێندرێت ، ئیتر هەیانە درێژن و هەیانە مامناوەندن وە هەیشیانە کورتن ، بۆ زانینی ئەو زیکرانە بگەڕێرەوە بۆ (صفة صلاة النبي ﷺ) لاپەڕەی : (١١٣) چاپی یازدەیەم .

www.ba8.org

یەکسانی لە نێوان ڕوکنەکاندا :

٧٨ ـ سوننەتە هەموو ڕوکنەکانی نوێژ لە درێژیدا یەکسان بن ، واتە کڕنوش و هەستانەوەی دوای کڕنوش و سوجدەکان و مانەوەی نێوان سوجدەکانی تەقریبەن یەکسان بن .

٧٩ ـ دروست نیە نوێژخوێن لە کڕنوش و سوجدەدا قورئان بخوێنێت .

هەستانەوە لە کڕنوش :

٨٠ ـ پاشان هەڵدەستێتەوە لە کڕنوش و پشتی ڕاست دەکاتەوە ، ئەمەش ڕوکنە .

٨١ ـ لە کاتی بەرزبونەوەیدا لە کڕنوش دەڵێت (سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَه) ، ئەمەش واجبە .

٨٢ ـ لە کاتی ڕاست بونەوەدا دەستەکانی بەرزدەکاتەوە بەو شێوازانەی کە لە پێشەوە باسکران .

٨٣ ـ پاشان ڕێك ڕادەوەستێت و ئارام دەگرێت تاوەکو هەموو ئێسکەکانی باری ئاسایی خۆیان وەردەگرن ، ئەمەش ڕوکنە .

٨٤ ـ لە کاتی ئەم ڕاوەستانەدا دەڵێت (رَبَّنَا وَلَكَ الحَمْد)[١٣] ، وتنی ئەم زیکرەش واجبە لە سەر هەموو نوێژخوێنێك با لە دوای ئیمامیشەوە نوێژ بکات[١٤] چونکە ئەمە دوعای ڕاوەستانە لە دوای کڕنوش ، بەڵام وتنی (سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَه) دوعای کاتی هەستانەوەیە و جێگەی ئەم دوعایەی تر ناگرێت .

٨٥ ـ وە ماوەی مانەوەی لەم ڕاوەستانەدا هێندەی ماوەی کڕنوش بردنەکەی دەبێت وەك لە پێشەوە باسکرا

٧ ـ السجود
(سوجدە بردن)

٨٦ ـ پاشان واجبە بڵێت (اللهُ أَكْبَر) .

٨٧ ـ هەندێك جار نوێژخوێن لەگەڵ ئەو (اللهُ أَكْبَر)ەدا دەستەکانیشی بەرز دەکاتەوە .

خۆ بەردانەوە و ڕۆیشتن بۆ سوجدە
لە سەر هەردوو دەست :

٨٨ ـ پاشان دەچێتە سوجدە ، لە پێشدا هەردوودەستی دەخاتە سەرزەوی پاشان ئەژنۆکانی ، چونکە لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) سەلمێنراوە کە فەرمانی بەم شێوەیە کردووە و قەدەغەی کردووە لە خۆ چواندن بە وشتر ، چونکە وشتر لە پێشدا ئەژنۆکانی دەخاتە سەر زەوی ، وە ئەژنۆی وشتر دەکەوێتە دەستەکانی پێشەوەی .

٨٩ ـ کە سوجدەی برد (سوجدە بردنیش ڕوکنە) متمانە دەکاتە سەر لەپی هەردوودەستی و ڕایان دەخات .

٩٠ ـ پەنجەکانیشی بە یەکەوە دەنوسێنێت .

٩١ ـ سەری پەنجەکانی ڕوو دەکاتە قیبلە .

٩٢ ـ دەستەکانی لە ئاستی شانەکانیدا لەسەر زەوی دادەنێت .

---

[١٣] ئەلبانی : هەندێك زیکری تریش هەن کە لەم ڕوکنەدا دەخوێندرێت ، ئیتر هەیانە درێژن و هەیانە مامناوەندن وە هەیشیانە کورتن ، بۆ زانینی ئەو زیکرانە بگەڕێرەوە بۆ (صفة صلاة النبي ﷺ) لاپەڕەی : (١١٦) چاپی یازدەیەم .

[١٤] لەم وەستانەدا شەرعی نیە دەستی ڕاست بخرێتەوە سەر دەستی چەپ ، چونکە لە سوننەتدا نەهاتووە ، ئەگەر حەزت کرد تەماشای درێژەی ئەم باسە بکەی بگەڕێرەوە بۆ (صفة صلاة النبي ﷺ) .

www.ba8.org

٩٣ ـ جارجارێکیش لە ئاستی گوێیەکانی دایان دەنێت .

٩٤ ـ واجبە نوێژخوێن باسکەکانی لە سەر زەوی دانەنێت و ئەنیشکەکانی بەرز بکاتەوە، واتا وەکو ڕاکشانی سەگ ڕایان نەخات .

٩٥ ـ دەبێت لوت و نێوچەوانی بخاتە سەر زەوی ، ئەمەش ڕوکنە .

٩٦ ـ هەروەها ئەژنۆکانیشی لەسەر زەوی دادەنێت .

٩٧ ـ وە سنگی پێیەکانیشی دەخاتە سەر زەوی .

٩٨ ـ وە پێیەکانی وەك بچەقێنێت لە زەوی وا لێدەکات ، ئەم کارانە هەموو واجبن .

٩٩ ـ وە سەری پەنجەکانی پێی ڕوو دەکاتە قیبلە .

١٠٠ ـ وە دەبێت پاژنەکانی پێی جوت بکات بە یەکەوە .

ڕێکوپێکی لە سوجدەدا :

١٠١ ـ لەسەر نوێژخوێن واجبە کە بەڕێکوپێکی سوجدە بەرێت ، ئەمەش بەوە دەبێت کە متمانە بکاتە سەر هەموو ئەو ئەندامانەی کە سوجدەیان لەسەر دەبات بە شێوەیەکی یەکسان کە ئەوانیش : نێوچەوان و لوت و هەردوو ناولەپی دەستی و هەردوو ئەژنۆ و کەناری پەنجەکانی هەردوو پێین .

١٠٢ ـ هەر نوێژخوێنێك سوجدەکەی بەم شێوەیە ڕێکوپێك بێت ، ئەوە بە دڵنیاییەوە ئارامی گرتووە ، ئەم ئارامگرتن (اطمئنان)ەش ڕوکنێکە لە ڕوکنەکانی نوێژ .

١٠٣ ـ لە سوجدەدا نوێژخوێن سێ جار یان زیاتر دەڵێت : (سُبْحَانَ رَبِّيَ الأَعْلَى)[١٥].

١٠٤ ـ وە باشترە (مُسْتَحَب)ە دوعای زۆر بکات لەم حاڵەتەدا ، چونکە سوجدە زامنی گیرابوونی دوعاونزایە .

١٠٥ ـ وەکو باسکرا درێژی سوجدەکەی نزیکەی درێژی کڕنوشەکەی دەبێت .

١٠٦ ـ سوجدە وەك چۆن دروستە لەسەر زەوی ببرێت ، بە هەمان شێوە دروستە ئەگەر لەسەر هەرشتێك ببرێت کە بکەوێتە نێوان زەوی و نێو چەوانی نوێژخوێنەکەوە ، وەکو جل و ڕاخەر و حەسیر و هاوشێوەی ئەمانە

١٠٧ ـ وە دروست نی یە لە کاتی سوجدەدا قورئان بخوێنرێت .

شێوە دانیشتنی (إِفتِراش) و (إِقعاء) لە نێوان دوو سوجدەکەدا :

١٠٨ ـ پاشان سەری بەرز دەکاتەوە لە سوجدەکەی و (اللهُ أَكْبَر) دەکات کە ئەمەش واجبە .

١٠٩ ـ جارجارێکیش دەستەکانی لەگەڵ ئەم (اللهُ أَكْبَر)ەدا بەرز دەکاتەوە .

١١٠ ـ پاشان بە ئارامی دادەنیشێت (مُطمئناً) ، تاوەکو هەموو ئێسکەکانی باری ئاسایی خۆیان وەردەگرن ، ئەمەش ڕوکنە .

١١١ ـ لەم دانیشتنەدا پێی چەپی ڕادەخات و لەسەری دادەنیشێت ، ئەم دانیشتنەش واجبە .

١١٢ ـ وە پێی ڕاستی هەڵدەپێکێ واتە لەسەر سنگە پێی دەیچەقێنێت.

---

[١٥] ئەلبانی : زیکری تریشی هەیە ئەگەر ویستت دەیبینیت لە (صفة الصلاة)دا لاپەڕە : (١٢٧) .

www.ba8.org

١١٣ ـ وە سەری پەنجەکانی پێی ڕاستی دەنوشتێنێتەوە و ڕوویان دەکاتە قیبلە .

١١٤ ـ دروستە کە جارجارێکیش بە شێوەی (إقعاء) دانیشێت ، واتە سنگی هەردوو پێی لەسەر زەوی دابنێت و لەسەر هەردوو پاژنەکانی دابنیشێت .

١١٥ ـ لەم دانیشتنەی نێوان دوو سوجدەکەدا دەڵێت: (اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاجْبُرْنِي وَارْفَعْنِي وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي) .

١١٦ ـ ئەگەر ویستیشی دەتوانێت بڵێت : (رَبِّ اغْفِرْ لِي ، رَبِّ اغْفِرْ لِي) .

١١٧ ـ ماوەی ئەم دانیشتنەی درێژ دەکاتەوە تا نزیکەی درێژی سوجدەکەی .

سوجدەی دووەم :

١١٨ ـ پاشان دەڵێت (اللهُ أَكْبَر) ، وتنی ئەم (اللهُ أَكْبَر)ەش واجبە .

١١٩ ـ هەندێك جار لەگەڵ وتنی ئەم (اللهُ أَكْبَر)ەدا دەستەکانیشی بەرزدەکاتەوە .

١٢٠ ـ پاشان سوجدەی دووەم دەبات ئەم سوجدەیەشیان هەر ڕوکنە .

١٢١ ـ لە سوجدەی یەکەمدا چی ئەنجامدا لەم سوجدەیەشیاندا بە هەمان شێوە دووبارەی دەکاتەوە .

دانیشتینی پشوو دان :

(جلسة الاستراحة)

١٢٢ ـ کە سەری لە سوجدەی دووەم بەرز کردەوەو ویستی هەڵسێتەوە بۆ ڕکاتی دووەم واجبە بڵێت : (اللهُ أَكْبَر) .

١٢٣ ـ جارجارێکیش لەگەڵ ئەم (اللهُ أَكْبَر) کردنەدا دەستەکانیشی بەرزدەکاتەوە .

١٢٤ ـ جا پێش ئەوەی کە هەستێتەوە سەرپێ لەسەر پێی چەپی دادەنیشێت ، هەتاوەکو هەموو ئێسکەکانی دەگەڕێنەوە باری ئاسایی خۆیان .

ڕکاتی دووەم :

١٢٥ ـ پاشان هەڵدەسێتەوە بۆ ڕکاتی دووەم ، وە متمانە دەکاتە سەر دەستەکانی بە شێوەی (مشتەکۆڵە) ، هەر وەك چۆن هەویرشێل مشتی دەنوقێنێت و متمانەی دەکاتەسەر ، ئەم هەستانەوەیەش ڕوکنە .

١٢٦ ـ لە ڕکاتی یەکەمدا چی کردووە بە هەمان شێوە لەم ڕکاتەیشدا ئەنجامیان دەداتەوە .

١٢٧ ـ تەنها ئەوەندە هەیە کە لەم ڕکاتەیاندا دوعای دەستپێکردنی نوێژ ناخوێنێت .

١٢٨ ـ بەڵام ئەم ڕکاتەیان لە ڕکاتی یەکەم کورت تر دەکاتەوە .

دانیشتن بۆ خوێندنی تەحیات :

١٢٩ ـ کە لە ڕکاتی دووەم تەواو بوو دادەنیشێت بۆ خوێندنی تەحیات ، ئەم دانیشتنەش واجبە

١٣٠ ـ وە بە شێوەی (إفتراش) دادەنیشێت وەك لە دانیشتنی نێوان سوجدەکاندا باسکرا .

١٣١ ـ بەڵام لە دانیشتن بۆ خوێندنی تەحیات دروست نییە کە بە شێوەی (إقعاء) دابنیشێت .

١٣٢ ـ لەم دانیشتنەدا لەپی دەستی ڕاستی لەسەر ڕان و ئەژنۆی ڕاستی دادەنێت ، وە ئانیشکی ڕاستیشی دەخاتە سەر ڕانی ڕاستی و
لێی جیاناکاتەوە .

١٣٣ ـ وە لەپی دەستی چەپی لەسەر ڕان و ئەژنۆی چەپی ڕادەخات .

١٣٤ ـ وە دروست نی یە لەم دانیشتنەیدا متمانە بکاتە سەر دەستەکانی بەتایبەتی دەستی چەپی .

جوڵاندنی پەنجەی شایەتومان و تەماشاکردنی :

١٣٥ ـ پەنجەکانی دەستی ڕاستی هەموو دەنوقێنێت تەنها پەنجەی شایەتومانی نەبێت ، جارجار پەنجە گەورەی دەخاتە سەر پەنجەی ناوەڕاستی .

١٣٦ ـ جارجاریش بە پەنجە گەورەی و پەنجەی ناوەڕاستی بازنەیەك دروست دەكات .

١٣٧ ـ وە بە پەنجەی شایەتومانیشی ئاماژە دەكات بەرەو قیبلە .

١٣٨ ـ وە چاویشی دەبڕێتە پەنجەی شایەتومانی و تەماشای دەكات .

١٣٩ ـ وە لەسەرەتای تەحیاتەوە تا کۆتایی تەحیات پەنجەی شایەتومانی دەجوڵێنێت و پێی دەپاڕێتەوە و دوعای پێدەكات .

١٤٠ ـ بەڵام نابێت بە پەنجەی دەستی چەپی ئەم ئاماژەیە بكات .

١٤١ ـ لە هەموو تەحیات خوێندنێکدا ئەو کردارانەی سەرەوە دووبارە دەکاتەوە .

شێوەی خوێندنی تەحیات و نزای کۆتاییەکەی :

١٤٢ ـ خوێندنی تەحیات واجبە و هەرکەس لەبیری چوو لە نوێژدا بیخوێنێت ، ئەوا دوو سوجدەی سەهوی بۆ دەبات .

١٤٣ ـ وە تەحیات بە دەنگی نزم دەخوێنرێت و دەنگی تێدا بەرز ناکرێتەوە .

١٤٤ ـ ئەمەش شێوازەکەیەتی : (التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ ، السَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ [١٦] وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ ، أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ)[١٧] .

١٤٥ ـ پاشان صەڵاوات دەدات لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) و دەڵێت : (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ) .

١٤٦ ـ ئەگەر ویستی لێبوو دەتوانێت کورتی بکاتەوە و بڵێت : (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ) .

١٤٧ ـ ئیتر لە دوای ئەم تەحیاتە خۆی سەرپشکە چی دوعایەکی بە لاوە باش بوو لەو دوعایانەی کە لە سوننەتدا هاتوون ، بەو شێوازە لە خوا دەپاڕێتەوە .

---

[١٦] تەحیات دەبێت بەم شێوەیە بخوێنرێت ، وە لە دوای وەفاتی پێغەمبەر (ﷺ) هەروا خوێنراوە ، ئەمەش لە گێڕانەوەی (ابن مسعود وعائشة وابن الزبير وابن عباس)دا ڕەزای خوایان لێبێت سەلمێنراوە ، هەرکەس ڕوونکردنەوەی زیاتری دەوێت با بگەڕێتەوە بۆ کتێبی : (صفة الصلاة) لاپەڕە : (١٤٢) .

[١٧] لە کتێبی ئاماژە بۆ کراودا شێوازی تریش هەن کە سەلمێنراون لە پێغەمبەرەوە (ﷺ) ئەمەی کە لێرەدا باسم کردووە ڕاستترینیانە .

www.ba8.org

ڕکاتی سێیەم و چوارەم :

١٤٨ ـ بۆ هەستانەوە بۆ ڕکاتی سێیەم واجبە نوێـژخوێن بڵێـت : (اللَّهُ أَكْبَــر) ، وە سـوننەتە بـە دانیـشتنەوە بیلێت .

١٤٩ ـ جارجارێکیش لەگەڵ ئەم هەستانەوەیەدا دەستەکانیشی بەرزدەکاتەوە .

١٥٠ ـ پاشان هەڵدەسێتەوە بۆ ڕکاتی سێیەم ، ئەمەش ڕوکنە هەروەها ڕکاتی چوارەم کە لە دوای ئەم ڕکاتە دێت .

١٥١ ـ وە بۆ هەستانەوە بۆ ڕکاتی چوارەمیش بە هەمان شێوە ئەو شتانە ئەنجام دەدات .

١٥٢ ـ بەڵام پێش ئەوەی کە هەڵسێتەوە لەسەر پێی چەپی دادەنیشێت تاوەکو هـەموو ئێسکەکانی دەچـنەوە باری ئاسایی خۆیان .

١٥٣ ـ پاشان بۆ هەستانەوەکەی متمانە دەکاتە سـەر دەسـتەکانی هـەر وەکـو چۆن بـەو شـێوەیەی کـرد لـە هەستانەوەکەیدا بۆ ڕکاتی دووەم .

١٥٤ ـ واجبە لە ڕکاتی سێیەم و چوارەمدا سورەتی (فاتیحە) بخوێنێت .

١٥٥ ـ جارجارێکیش دەتوانێت ئایەتێك یان زیاتری تێدا بخوێنێت .

خوێندنی دوعای (قنوت) لە کاتی (بەڵا)دا و شوێنەکەی :

١٥٦ ـ سـوننەتە نوێـژخوێن دوعـای قنـوت بخوێنێـت بـۆ موسـڵمانان لـە نوێژەکەیـدا هـەر کاتێـك بەڵایـەکیان بەسەرداهات .

١٥٧ ـ شوێنەکەیشی دوای هەستانەوەیە لە کڕنوش پاش وتنی (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْد) .

١٥٨ ـ وە هیچ دوعایەکی تایبەتی نییە ، بەڵکو دوعایەکی تێدا دەکات کە گونجاو بێت لەگەڵ ئەو بەڵایەی کە بەسەریاندا هاتووە .

١٥٩ ـ لە کاتی ئەم دوعایەشدا دەستەکانی بەرز دەکاتەوە .

١٦٠ ـ ئەگەر ئیمام بوو بە دەنگی بەرز ئەم دوعایە دەخوێنێت .

١٦١ ـ ئەو نوێژخوێنانەیش کە لە دوایەوە نوێژدەکەن (ئامین) بۆ نزاکانی دەکەن .

١٦٢ ـ کە تەواو بوو لە دوعا کردن (اللَّهُ أَكْبَر) دەکات و دەچێتە سوجدە .

خوێندنی دوعای (قنوتی ویتر) و شوێنەکەی و شێوازەکەی :

١٦٣ ـ بەڵام خوێندنی دوعای قنوتی ویتر شەرعییە جارجارێك بکرێت .

١٦٤ ـ شوێنەکەیشی لە پێش چوونە کڕنوشـە ، بـە پێچەوانەی قنـوتی کـاتی بـەڵا و ناهـەمواری کـە لـە دوای کڕنوش دەخوێنرێت .

١٦٥ ـ ئەم دوعایەشی تێدا دەخوێنرێت : (اللَّهُمَّ اهْدِني فِيمَنْ هَدَيْتَ ، وَعَافِني فِيمَنْ عَافَيْتَ ، وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْــتَ ، وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ ، وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلاَ يُقْضَي عَلَيْكَ ، وَإِنَّهُ لاَ يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ ، وَلاَ يَعِزُّ مَنْ عَادَيْــتَ ، تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ ، وَلاَ مَنْجَا مِنْكَ إِلاَّ إِلَيْكَ) .

www.ba8.org

١٦٦ ـ وە ئەم دوعایە لە فێرکردنی پێغەمبەرەوەیە (ﷺ) ، بۆیە هیچی بۆ زیاد ناکرێت تەنها (صەڵاوات)دان نەبێت لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) ئەمە دروسە چونکە بەم شێوەیە لە صحابەکانەوە سەلمێنراوە .

١٦٧ ـ پاش خوێندنی ئەم دوعای قنوتە کڕنوش دەبات و دوو سوجدەکەی دەبات بەو شێوازەی کە لە پێشەوە باسکرا .

خوێندنی تەحیاتی کۆتایی و شێوازی دانیشتنی (تەوەڕوك) :

١٦٨ ـ پاشان دادەنیشێت بۆ خوێندنی تەحیاتی کۆتایی ، ئەم تەحیاتە و دانیشتن بۆی هەردوکیان (واجب)ن .

١٦٩ ـ هەموو کارەکانی تەحیاتی یەکەم ئەنجام دەدات .

١٧٠ ـ تەنها لە دانیشتنەکەیدا جیاوازە کە بە شێوە دانیشتنی (تەوەڕوك) دادەنیشێت ، واتە (کلۆك)ی چەپی دەخاتە سەر زەوی ، وە هەردوو پێی لە (لای ڕاستی‌یەوە) دەردەهێنێت ، وە پێی چەپی دەخاتە ژێر قاچی ڕاستی .

١٧١ ـ وە پێی ڕاستی دەچەقێنێت .

١٧٢ ـ جارجارێکیش دەتوانێت کە پێی ڕاستیشی ڕابخات .

١٧٣ ـ وە بە لەپی دەستی چەپی ئەژنۆی چەپی دەگرێت و متمانەی دەکاتە سەر .

واجبێتی صەڵاوات دان لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) و پەنا گرتن بە خوا لە چوار شتەکە :

١٧٤ ـ واجبە لەسەر نوێژخوێن لەم تەحیاتەدا صەڵاوات بدات لەسەر پێغەمبەر (ﷺ) ، لە تەحیاتی یەکەمدا چەند شێوازێکمان لێی باسکردووە .

١٧٥ ـ واجبیشە کە خۆی پەنابدات لە چوار شت و بڵێت : (اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ)[١٨] .

پاڕانەوە لە پێش سەلامدانەوە :

١٧٦ ـ پاشان لە پێش سەلامدانەوە بۆ خۆی دەپاڕێتەوە بەو دوعایانەی کە دەیانزانێت کە لە قورئان و سوننەتدا بە زۆری هاتوون ، وە ئەگەر هیچیشی لەوانە لەبەر نەبوو با بەهەر پاڕانەوەیەك کە سودی دین و دنیای تێدایە بپاڕێتەوە .

سەلامدانەوە و شێوازەکانی :

١٧٧ ـ دوای تەواوبوون لەو دوعایانە سەلام دەداتەوە بە لای ڕاستیدا ، بە شێوەیەکی وا کە دەبێت سپیایی ڕومەتی ڕاستی ببینرێت .

---

[١٨] ئەلبانی : (فِتْنَةِ الْمَحْيَا) واتە : ئەو تاقیکردنەوانەی کە توشی مرۆڤ دەبێت لە دنیادا ، وە (فِتْنَةِ الْمَمَاتِ) واتە : تاقیکردنەوەی ناو گۆڕ و پرسیاری فریشتەکان ، وە (فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ) واتە : ئەو تاقیکردنەوانەی کە لە لایەن دەجاڵەوە توشی موسڵمان دەبێت چونکە شتی نائاسایی وای پێیە کە خەڵکێکی زۆری پێ گومڕا دەبێت و شوێنی دەکەون و بە خوای دەزانن .

www.ba8.org

١٧٨ ـ وە پاشان سەلام دەداتەوە بە لای چەپیدا بە شێوەیەك كە سپیایی ڕومەتی چەپی ببینرێت ، ئەگەر لە نوێژی مردوشدا بێت هەر بەم شێوەیە دەكات .

١٧٩ ـ وە ئیمام دەبێت دەنگی بەرز بكاتەوە لە سەلامدانەوەی نوێژەكەیدا ، جگە لە نوێژی مردوودا نەبێت .

١٨٠ ـ وە سەلام دانەوە چەند شێوازێكی هەیە :

یەكەم : سەلام دەداتەوە بە لای ڕاستی داو دەڵێت : (السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ) ، وە بە لای چەپیدا دەڵێت : (السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ) .

دووەم : بە هەمان شێوە بە بێ وتنی (وَبَرَكَاتُهُ) .

سێیەم : بە لای ڕاستی دا دەڵێت : (السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ) ، وە بە لای چەپیدا دەڵێت (السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ) .

چوارەم : دەتوانێت تەنها یەك سەلام بداتەوە ڕووەو پێشەوە ، بەڵام هەندێك خۆی بە لای ڕاستیدا بسوڕێنێت .

***

كۆتایی

برای موسوڵمانم : ئەوندەم توانی كە (**پوختەی چۆنێتی نوێژی پێغەمبەرت** ﷺ) بۆ بنووسم ، بەم كارەیشم هەوڵمداوە كە بە شێوەیەك بۆت نزیك بكەمەوە تاوەكو لە لات ڕوون بێت و نموونەكەی لە مێشكتدا بێت ، هەروەك چۆن ئەو نوێژە بە چاوی خۆت ببینیت .

جا ئەگەر تۆ بەو شێوەیە نوێژەكانت بكەیت كە پێم ناساندویت لە چۆنێتی نوێژی پێغەمبەر (ﷺ) ، داواكارم لە خوا كە لێتی وەربگرێت ، چونكە نوێژكردنت بەو شێوازە مانای وایە بە شێوەیەكی ڕاست ئەو فەرمایشتەی پێغەمبەرت (ﷺ) جێبەجێ كردووە كە دەفەرموێت : ((صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي)) [البخاري] .

لە دوای ئەوەش پێویستە كە بیرت نەچێت گرنگی بدەیت بە ئامادە بوونی دڵ و خوشوع لە نوێژەكانتدا ، چونكە ئەوە مەبەستە گەورەكەیە لە وەستانی بەندە لە بەردەمی خوای گەورەدا ، ئیتر بە گوێرەی هێنانەدیت لە خوشوع و پەیڕەو كردنت بۆ شێوازی نوێژی پێغەمبەر (ﷺ) ئەو بەروبومە چاوەڕوانكراوە بەدەست دەهێنیت كە خوای گەورە ئاماژەی بۆ كردووە و دەفەرموێت : ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾ .

لە كۆتاییدا داواكارم لە خوای گەورە نوێژەكانمان و سەرجەم كردەوە چاكەكانمان لێ وەرگرێت ، وە پاداشتەكەیمان بۆ پاشەكەوت بكات بۆ ئەو ڕۆژەی كە دەگەڕێینەوە لای خۆی ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ * إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ ، والحمد لله رب العالمين .

ماڵپەڕی بەهەشت

www.ba8.org

دوعای خێرتان بیرنەچێ

www.ba8.org